

نیمی از مقالات آن تبلیغی و مربوط به مسائل جاری حج است و بخشی از مقالاتش تحقیقی و تخصصی درباره حج و تاریخ حرمین شریفین، با سه هدف عمده تأسیس شده است: «آشنا کردن حجاج با احکام، مناسک و آداب حج و نیز سازمان‌ها، قوانین و مقررات حج و عمره؛ تبیین معانی عمیق حج به عنوان یکی از ارکان اسلام و تجلی وحدت اسلامی؛ بیان حقایق اسلام و ارائه تصویری از فرهنگ و اندیشه اسلامی در کشورهای مختلف، در مسیر تفاهم و تبادل آرا و ایجاد انسجام و همبستگی میان مسلمانان».^۲ مجله در کنار پیگیری این اهداف، حلقه وصلی میان حجاج و وزارت حج عربستان نیز به شمار می‌رود.

اولین شماره مجله با نام «الحج» در ماه رجب سال ۱۳۶۶ق. در دوران پادشاهی ملک عبدالعزیز، مؤسس آل سعود، از سوی اداره امور حج وابسته به وزارت دارایی عربستان در مکه منتشر شد. در آن زمان غیر، از مجله الحج، تنها مجله المنهل در عربستان به چاپ می‌رسید. در ابتدا مجله به صورت نامنظم و تقریباً هر دو ماه یکبار منتشر می‌شد، تا این که در سال ۱۳۸۱ق. اداره امور حج و به تبع آن انتشار مجله به وزارت حج و اوقاف واگذار شد و مجله به صورت مرتب و ماهیانه منتشر

بیست و یکم آبان ماه ۱۳۵۸ش.، اعلام کرده است. (ص ۱۴۷-۱۴۸)

این کتاب در سال ۱۳۵۹ش. در ۱۴۹ صفحه رقعی و از سوی کتابفروشی ذاکر کریمی در مراغه به چاپ رسیده است.^۱

◀ منابع

ادبیات اوجاغی (ایرانین قید حیاتدا اولان تورکو یازان شاعرلری نین تذکره سی): یحیی شیدا، تبریز، نوبل کتابخانه سی، ۱۳۶۴ش؛ بر بال اندیشه: غلامرضا انزابی‌پور، تهران، انتشارات پیری، ۱۳۸۴ش؛ حج‌نامه انزاب: غلامرضا انزابی‌پور، تبریز، کتابفروشی ذاکر کریمی، ۱۳۵۹ش؛ خوی‌نگار (ماهنامه): مجمع خوبی‌های مقیم استان تهران.

سید محسن طاهری

حج نذری ← نذر

حج نیابتی ← نیابت

الحج و العمره: ماهنامه‌ای با موضوع حج و

عمره، تمدن اسلامی و جهان اسلام

مجله علمی و فرهنگی الحج و العمره که

۲. مجله الحج و العمره، سال ۶۰ ش ۷، ص ۶۱-۶۵

۱. خوی‌نگار، ش ۸، ص ۱۹.

گردید. در سال ۱۳۹۰ق. نام مجله از الحج به التضامن الاسلامی (همبستگی اسلامی) تغییر و ۲۴ سال با این اسم و بدون تغییر، در محتوا، انتشار یافت؛ اما در سال ۱۴۱۴ق. همزمان با استقلال وزارت حج از وزارت اوقاف، به نام اصلی خود بازگشت.

در سال ۱۴۲۰ق. مجله به لحاظ شکلی و محتوایی دچار تحول گردید و با نام *الحج و العمرة* وارد مرحله‌ای جدید، با مخاطبانی گسترده‌تر شد. از تغییرات شکلی می‌توان به بزرگ‌تر شدن اندازه مجله از قطع وزیری به نیمه‌رحلی، رنگی شدن چاپ مجله، افزوده شدن تصاویر، ارتقای کیفیت کاغذ و از تغییرات محتوایی می‌توان، به تنوع موضوعات، گشوده شدن ابواب جدید و افزوده شدن بخش انگلیسی اشاره کرد. هم‌اکنون *الحج و العمرة*، با اشراف وزیر حج عربستان سعودی به چاپ می‌رسد. تعداد صفحات آن از ۹۶ صفحه در شماره اول، به ۱۳۲ صفحه در سال‌های اخیر رسیده، که معمولاً ۹۳ صفحه آن را بخش عربی و ۳۹ صفحه آن را بخش انگلیسی تشکیل می‌دهد.

محتوای بخش عربی مجله را می‌توان در عناوین زیر گنجانند: اخبار و مطالب مربوط به حج و عمره، مانند همایش‌های علمی مربوط به حج و تحقیقات و تحلیل‌های آماری، فعالیت‌های عمرانی حرمین در قالب گزارش‌های

میدانی و مصور، تاریخ و جغرافیای حج و حرمین و معرفی مراکز مذهبی و فرهنگی آن‌ها، فرهنگ و آداب و رسوم حج در کشورهای مختلف، گفت‌وگو با مسئولان حج و اندیشمندان درباره مسائل و خاطرات حج، معرفی شخصیت‌های برجسته اسلامی، از جمله عالمان و ادیبان حرمین، معرفی شهرهای مختلف جهان اسلام و آثار هنر و تمدن اسلامی، بررسی وضعیت مسلمانان در کشورهای مختلف جهان، شامل تاریخچه، جمعیت، تصاویر و مبارزه آنان برای حفظ هویت اسلامی.

محتوای بخش انگلیسی مجله، در برخی موارد، مثل اخبار و قوانین حج و عمره، مشابه بخش عربی است. اما به طور کلی، بخشی مستقل به شمار می‌رود که رویکرد آن بیشتر به سمت مسائل جهانی و وضعیت مسلمانان در کشورهای مختلف بوده و کمتر مقالات تخصصی مربوط به حج و تاریخ حرمین در آن دیده می‌شود.

از امتیازات *الحج و العمرة*، انتشار مقالات و گزارش‌های متعدد درباره مراحل توسعه و تکمیل حرمین شریفین و مشاعر مقدسه در هر سال، همراه با تصاویر، نقشه‌ها و آمار و ارقام است تا جایی که از آن، به عنوان مرجعی مهم در زمینه تاریخچه معماری حرمین در نیم قرن اخیر، می‌توان یاد نمود. همچنین اهتمام مجله

به مسائل جهان اسلام و انعکاس تاریخ تحولات سیاسی کشورهای اسلامی (با توجه به استقلال بسیاری از آن‌ها در ۶۰ سال اخیر) و نیز توجه ویژه به فرهنگ و تمدن اسلامی در کشورهای مختلف، از مزایای الحج و العمرة به شمار می‌رود. از کاستی‌های الحج و العمرة، نیز می‌توان به طرح یکسویه اخبار و مسائل حج، عدم انعکاس مشکلات و ناهماهنگی‌ها در مراسم حج و افراط در برخی تعریف و تمجیدها اشاره کرد که ناشی از دولتی بودن مجله و پیروی آن از سیاست‌های کلی نظام حاکم در عربستان است.

◀ منابع

الحج و العمرة (ماهنامه): وزارت الحج، ریاض.
سعید گلاب بخش

حجون ← جنة المعلاة